

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a ... jogtanácsos által képviselt felperesnek a dr. Galbavy Magdolna ügyvéd által képviselt alperes ellen szolgálati idő kedvezményes számítása iránt a Pécsi Munkaügyi Bíróságon 2.M.1607/2007. szám alatt megindított és a Baranya Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 1.Mf.20.804/2009/5. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Baranyai Megyei Bíróság 1.Mf.20.804/2009/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes szolgálati panaszának elutasítását követően benyújtott keresetében 1996. szeptember 1-jétől 2005. december 31-ig terjedő időtartam tekintetében szolgálati jogviszonyban töltött idejének 1,2-szeres szorzóval történő számítását kérte.

Előadta, hogy kiemelt főreferensként, majd életvédelmi nyomozóként, később gazdaságvédelmi nyomozóként, kiemelt főnyomozóként, 2005. december 21-től pedig a ... Osztály vezető-helyetteseként teljesített szolgálatot. Munkaköri leírása alapján fokozottan veszélyes és pszichikailag megterhelő szolgálati feladatokat látott el, amelyre figyelemmel nyomozói pótlékban részesült, az alperes azonban a szolgálati idejének 1,2-szeres szorzóval való beszámítására irányuló kérelmét elutasította, holott beosztása folytán ez a kedvezmény is megilletné.

Az alperes jogalap hiányában a kereset elutasítását kérte.

A Pécsi Munkaügyi Bíróság 2.M.1607/2007/21. számú ítéletében a keresetet elutasította.

A munkaügyi bíróság a jogvita eldöntése során a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjában, a Hszt. végrehajtásáról szóló

140/1996.(VIII.31.) Korm. rendelet 23. §. (1) bekezdése, 25. § (1) bekezdése, 28. § (1) bekezdése és az 1. számú melléklet 5. pontjában foglaltakat összevetve a felperes szolgálati feladataival arra a következtetésre jutott, hogy a felperes fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásban nem teljesített szolgálatot. A szolgálatteljesítés tényleges körülményeinek alapján - figyelemmel az ... Intézettől beszerzett szakvéleményre - úgy ítélte meg, hogy a felperes a perrel érintett időszakban a szolgálati idő kedvezményes számítására nem jogosult.

A munkaügyi bíróság kifejtette, hogy a kiemelt főnyomozói munkakörben fokozott pszichés megterhelésnek minősült az életellenes bűncselekmények, a halálesetek helyszíni szemlézése, a helyszíni körülmények vizsgálata. A szakértői megállapítás szerint azonban a pszichés utóhatás erőssége és időbeli kihatása a munkavállaló pszichológiai alkalmasságától a munkavégzés során végzett rutintól, tapasztalattól, és nem utolsósorban a tevékenységet végző személyiségétől függ. Ezzel összefüggésben utalt azonban a szakértői testület arra, hogy a szolgálati viszonyt megelőzően a kiválasztásnál fokozott hangsúlyt fektetnek arra, hogy a személyek az átlagembernél hatékonyabb pszichés megküldő képességgel rendelkezzenek a fokozott stresszhelyzetek, a traumatikus események feldolgozására. A szakértői testület megállapította azt is, hogy mind az általános elfogadott kockázatértékelési dokumentáció, mind pedig az alperes által a helyi nyomozókra kidolgozott kockázatértékelés feltünteti a veszélyes, ártalmas tényezők között a pszichés megterhelést, illetve pszichikai veszélyek kockázati szintjét, azonban ezek egyik esetben sem haladják meg a 2-es súlyossági fokozatot. A szakértői megállapítás szerint az egyes pszichés megterheléssel járó műveleteknek a gyakorisága, időtartama nem rekonstruálható. A szakértői testület azt is megállapította, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján az sem állapítható meg, hogy a pszichikai igénybevétel folyamatosan és tartósan megvalósult a felperesi beosztásokkal összefüggésben. Megállapítható volt, hogy a felperes által betöltött beosztások esetében ugyan megállapíthatóak a pszichikai ártalmak, azonban azok folyamatossága, tartóssága, állandósága nem véleményezhető, illetőleg a meglévő pszichikai ártalmak a napi szolgálatteljesítési idő több mint 50 %-át nem teszik ki, illetőleg azok nem igazolhatóak.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Baranya Megyei Bíróság az 1.Mf.20.804/2009/5. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) és a Pp. 254. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával helyes indokai alapján helybenhagyta.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a munkaügyi bíróság ítéletének megváltoztatását

és keresetének helyt adó határozat hozatalát, valamint az alperes költségeiben való marasztalását kérte.

Azzal érvelt, hogy a perrel érintett időszakban a napi szolgálatteljesítő idő 50 %-át meghaladóan a hatályos jogszabályi feltételeknek megfelelő egészségkárosító kockázatnak (pszichikai ártalmak) kitett beosztásban teljesített szolgálatot, a perbeli bizonyítékok mindezeket alátámasztották. A nyomozói pótlékra vonatkozó jogosultság teremt alapot minden külön bizonyítás nélkül az 1,2-szeres szolgálati idő számítása, amit az is bizonyít, hogy a ... hasonló tevékenységet végző munkatársai részesültek ebben a kedvezményben, hiszen a rájuk vonatkozó törvény a nyomozati tevékenységet fokozott igénybevétellel és veszéllyel járóként értékeli. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a jogszabályokat tévesen értelmezték, és nem értékelték, hogy a felperes az átlagostól eltérő körülmények elviselésére kényszerült a perbeli időszakban, és a Hszt. 2006. január 1-től már rendelkezik is az 1,2-szeres szorzó megadásáról.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság az első és másodfokú bíróság következtetéseivel egyetért.

A felperes az 1996. szeptember 1-től 2005. december 31-ig terjedő szolgálati viszonyban eltöltött idejének kedvezményes számítását szolgálati panaszában akkor igényelte, amikor a vonatkozó törvényi és végrehajtási jogszabály már módosult, és ennek következtében a szolgálati ideje 1,2-szeres számítására 2006. január 1-jétől kezdődően jogosulttá vált. Minthogy ezt megelőzően az adott ügyben alkalmazandó jogi szabályozás hatálya alatt a felperes a szolgálati viszonyban töltött idejének számítását egyáltalán nem vitatta, a perben nem lényegtelen kérdés, hogy a kereseti kérelem jogalapjaként megjelölt Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja miként változott.

A Hszt. 2006. január 1-ig hatályos - a perben alkalmazandó - 329. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 326. § (1) bekezdésében meghatározott szempontból a szolgálati viszonyban eltöltött időt 1,2-szeresen kell számítani rendszeres csapatkiképzést folytató szervezetek állományának, harcálláspontokon, a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek, a büntetés-végrehajtási szervezeteknél a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak,

valamint a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőknek.

A Hszt. ezen rendelkezését 2006. január 1-től a 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-a akként módosította, hogy 1,2-szeresen a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek, a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjának, valamint a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladatokat ellátó állománynak szolgálati viszonyban eltöltött idejét kell számítani.

A 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint „a legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtó állomány illetményen kívüli juttatásainak kiterjesztését szolgálja a törvény, azzal, hogy a szolgálati idő kedvezményes számításának lehetőségét a konkrét rendvédelmi feladatokat végző teljes állományra kiterjeszti”.

Az előbbiek szerint tehát a szolgálati viszony kedvezményes számításának jogalapját a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának utolsó fordulata szerint 2006. január 1-jét megelőzően (azaz a per tárgyát képező időszakban) „a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban” történő szolgálatteljesítés, míg 2006. január 1-jét követően „a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladat” ellátása teremtette meg. Megállapítható, hogy 2006. január 1-jét megelőzően a törvény a szolgálati idő 1,2-szeres számítását súlyosabb feltételhez kötötte, amittől nem lehet eltekinteni. A perben ezért azt kellett a bíróságoknak vizsgálni, hogy a felperes beosztása folytán ténylegesen és kétséget kizáróan megfelelt-e 1996. szeptember 1-je és 2005. december 31. közötti peresített időszakban ennek a szigorú törvényi feltételnek. Ezt a Pp. 164. § (1) bekezdésében meghatározott bizonyítási teher szabályai szerint a felperesnek kellett bizonyítania.

Nem vitásan az alperes a perbeli időszakban nyomozói pótlékot folyósított a felperesnek. A perben ezért az alperes által sem volt vitatott, hogy a felperes különlegesen veszélyes és pszichikailag megterhelő szolgálati feladatokat is ellátott. Ilyen szolgálati feladat más feladatok melletti ellátásából önmagában azonban még nem következik a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásban való szolgálatteljesítés megállapíthatósága.

Az R. 22. §-a értelmében a Hszt. alkalmazásában fokozottan veszélyesnek az a szolgálati beosztás minősül, amelynek ellátásával kapcsolatos szolgálati tevékenység - a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl - életveszéllyel is járhat, illetve egészségkárosító kockázatok között kerül végrehajtásra, vagy a

védelem csak egyéni védőeszköz állandó vagy tartós használatával valósítható meg.

E beosztások körét a Hszt. 342. § (1) bekezdés d) pont felhatalmazása alapján az R. 1. számú melléklete tartalmazza. Az R. 25. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben meghatározott beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejének 1,2-szeres számításához pedig további feltételként írja elő, hogy az egészségkárosító kockázatok között töltött szolgálatteljesítési idő elérje az R. 23. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket, azaz a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-át. A 2006. január 1-jét megelőző időszak tekintetében azonban mindezen együttes feltételek fennállásának kétséget kizáró bizonyítása elengedhetetlen volt és a felperes érdekében állt (Pp. 164. § (1) bekezdés).

Az R. 1. számú melléklete - bár jóllehet „Az egészségkárosító kockázatoknak kitett beosztások jegyzéke” címet viseli, nem meghatározott beosztásokat sorol fel, hanem a veszélyeztető tényező megnevezése mellett általánosságban körülírja azt a szolgálati tevékenységet, amely ilyenként minősülhet. Az 5. pont szerinti „pszichikai ártalmak” alatt olyan szolgálati tevékenységet kell érteni, amelyet életet, testi épséget, szellemi egészséget, szabadságot jelentős mértékben veszélyeztető helyzetben folyamatosan kell végezni, vagy fokozott szellemi koncentrációt igényel, illetve olyan állandó készenléti helyzet, amelyben a bekövetkező feladat végrehajtására azonnali, felkészülési idő nélkül való beavatkozást kell biztosítani.

Nem hagyható figyelmen kívül és értékelni is szükséges, hogy a perbeli időszakban hatályos - többek között a fegyveres szervek hivatásos állományának egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról szóló - jogszabályok a felperes által betöltött beosztásokat nem nevesítette a rendőrségnél akként, hogy munkavégzésük során fokozott és tartós egészségi és pszichés terhelésnek vannak kitéve [33/1997.(V.13.) BM-IM-TNM együttes rendelet, 21/2000.(VIII.23.) BM-IM-TNM együttes rendelet alkalmassági követelmények 5. számú függeléke]. Az pedig a perben nem nyert bizonyítást, hogy a felperes esetében a fokozott igénybevétel és veszély a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-ában valóban fennállt.

A Hszt. perben alkalmazandó 329. § (1) bekezdésének c) pontja a szolgálati idő kedvezményes számítását, az 1,2-szeres szorzó alkalmazását illetően nem konkrét beosztásokat, hanem kifejezetten veszélyes szolgálat-teljesítéseket sorolt fel. Ezért annak utolsó fordulata alapján általánosságban meghatározott „fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőnek” is csak az minősíthető, aki az azt megelőző

felsorolás szerinti („legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtói állomány”) minőséggel azonosan, azzal egyensúlyban ténylegesen fokozott igénybevételnek és veszélynek volt kitéve a beosztása ellátása során. Ez a perbeli esetben pedig nem volt megállapítható. A Hszt. végrehajtási rendeletében foglaltak ettől eltérő, kiterjesztő értelmezése ezért jogsértő, a munkaügyi bíróság a jogszabályi feltételek mindenben helytálló értelmezésével utasította el, amit a másodfokú bíróság megalapozottan hagyott helyben.

A felperes igényéről a perbeli időszakban hatályos jogszabályok alapján kellett dönten. Azon körülmény folytán, hogy a Hszt. vonatkozó rendelkezése utóbb – a miniszteri indokolásban foglalt megfontolásból – módosult, a kedvezményre jogosultak körét a felperessel azonos beosztásúakra is kiterjesztették, nem ad alapot a Hszt. korábbi rendelkezésének, megelőzően az állomány tagja által sem vitatott értelmezésétől eltérő alkalmazására és visszamenőleges igényérvényesítésre.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A 6/1986.(VI.26.) IM rendeletnek az ügyben még alkalmazandó 2. § (1) bekezdés f) pontja és 14. §-a alapján a felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2011. január 12.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő